

Mineral 2000

Mässa i Malmberget

Text och foto
Lennart Thorin

Efter mer än två års förberedelser var det äntligen dags för Mineral 2000, en begivenhet efterlängtat av många amatörgeologer från hela Norden och även av samlare från övriga Europa. Mässan pågick under tiden 7-13 augusti och avhölls i sporthallen i centrum av Malmberget. Arrangörerna hade anordnat ett synnerligen fylligt program som förutom själva mineralmässan omfattade vetenskapliga och publika symposier, utflykter och exkursioner till gruvorna i Malmberget och Aitik jämte publikdragande evenemang som dans till Vikingarnas och Lotta Engbergs orkestrar m m. Vidare förekom tävlingar i guldvaskning som hos många väckte stort intresse. Jämsides härmed hade arrangerats dels en jättelik klassfest som samlade omkring 2500 deltagare dels ett Barnens Dag som likaledes samlade många deltagare.

De olika arrangemangen blev mycket omskrivna i lokalpressen men mineralmässan behandlades utförligt bara i Norrbottenskuriren. Från världspressen deltog dock bara STEINs utsände. Jag kommer huvudsakligen att ägna mig åt mineralmässan

och kommer därför att lämna övriga arrangemang åt sidan.

Mässan invigdes den 7 augusti av statsrådet Mona Sahlin som i invigningstalet nämnde att "Mineraltillgångarna i området är av stor betydelse inte bara för Sverige utan för hela världen och har förutsättningar att förbli så många år framöver." Efter invigningen följde några dagar med vetenskapliga symposier. Därefter följde en rad populärvetenskapliga föredrag som inleddes av Jan Olov Nyström med: "De lappländska apatitjärnmalmernas mineralogi och bildning" Peter Johansson från Geologiska Forskningscentralen i Rovaniemi höll sedan ett föredrag om "Nya guldkartan, geologisk friluftskarta över Ivalo- älv-Saariselkäområdet i Norra Finland". Jan-Ola Larsson talade om "Diamantprospektering i Norden" och Lis-Mari Hjortfors om "Nautanen, ett gruvsamhälle kring sekelskiftet 1900". Arne Sundberg från SGU höll en föreläsning om "Organiserad mineraljakt i Sverige", Anders Holmqvist talade om "Varuträskmineral" och symposiedagarna

(som pågick tisdag –fredag) avslutades med Erik Jonssons föredrag om ”Långbans mineralparageneser ur ett genetiskt perspektiv”

Mineralmässan omfattade ett 50-tal utställare. Tyvärr uteblev några ryssar varför en del bord stod tomma. Vederbörande hade betalt bordshyrorna i förskott och det spekulerades i om de fått problem med tullen i Ryssland, ett tyvärr vanligt fenomen för våra ryska vänner. Mer anmärkningsvärt var ändå att det inte fanns en enda finländare trots att vi rörde oss i nordkalotten

Störst intresse tilldrog sig helt naturligt arrangörernas bord med fynd från Malmberget. Här fanns mängder av vackra stuffer med kalcit, stilbit, diopsid och en del annat smått och gott. Dom riktigt spektakulära stufferna med de berömda vingula kalcitkristallerna lyste dock med sin frånvaro. Som bekant dök det för några år sedan upp stellerit från Malmbergsgruvan och av detta material fanns nu ett mindre antal stuffer. Den sista tiden har det även dykt upp ovanligt vackra diopsidkristaller, helt svarta, och av dessa fanns det likaledes ett mindre antal till salu. De ryska utställarna kunde erbjuda en hel del både vackra och sällsynta mineral från Kolahalvön. Här kunde man således njuta av sällsynt stora och vackra solar av astrofyllit och stora stuffer med willyamit etc.

Tyvärr var priserna sådana att de avskräckte många tilltänkta köpare. Från norska fyndplatser var det speciellt stora zirkoner och stora välformade granater som tilldrog sig intresse. Andreas Forsberg kunde uppvisa en praktfull stuff med babingtonitkristaller från Grönsjöhöjden och Stefan Landström en unik grupp av de svarta diopsidkristallerna, ett fynd från Malmbergsgruvorna. Själv fäste jag mig även vid en stor och klar bergkristall som Torbjörn Lorin kunde uppvisa. I övrigt var det väl inga mineralogiska nyheter som presenterades på mässan.

Ett synnerligen uppskattat initiativ från arrangörernas sida var att man körde upp några lass från gruvan. Meningen var att alla intresserade amatörgeologer skulle få tillgång till den uppkörda varpen klockan 15,00 på torsdagen. Lasset hade tippats innanför gruvområdet men vägen dit var dock fri. Tyvärr var det några personer som hade det dåliga omdömet att gå dit redan på onsdagskvällen och plocka ut de bästa godbitarna. Bland dessa samvetslösa personer fanns bl a en välkänd/ökänd tysk mineralhandlare. Nåväl, det fanns mycket smått och gott kvar på torsdagen och varphögen såg stundtals ut som en myrstack med ivriga samlare letande och knackande. Högen visade sig innehålla enbart stilbit, stundom med små kalcitkristaller. Stilbiten var dock mycket ren och vacker och ideligen hördes förtjusta utrop när någon fann en vacker stuff.

Arrangörerna hade även ordnat en tävling om bästa svenska, bästa nordiska och bästa utländska ? stuffer. Till jury att utse pristagarna utsågs Lennart Närlund, Ingemar Johansson, Dennis Holmberg, Arne Sundberg från SGU och kommunalrådet Märta Palo från Gällivare. Reglerna var att vederbörande själv hade hittat stuffen och att densamma var till salu. Som bästa svenska stuffer utsågs en vacker grupp av svarta diopsidkristaller funna av Stefan Landström från Malmberget. Juryns motive-ring löd: ”Helt unik diopsid med hela och stora kristaller. Dramatiskt spännande.” Till bästa nordiska stuffer valde juryn en av Gunnar Matthisen från Norge funnen stuffer med zirkoner. Här löd motiveringen : ”mycket välbevarade, mörkt rödbruna zirkonkristaller med perfekta ytor. Tillhör de största zirkonkristaller som hittills upphittats i Norden. En tidlös skönhet.” Priset för bästa stuffer från utlandet erövrades av Leif Engman från Vålberg med en sagolikt vacker fluoritstuffer från England. Här blev motiveringen : ”Ett sällsynt vackert exemplar av fluorit, ett klassiskt mineral med en underbar färg.”

Sammanfattningsvis måste man konstatera att juryn gjorde ett alltigenom gott val, någonting som jag tror de flesta var ense om.

Det skall väl även nämnas att mässan blev en publik succe med 4000 betalande åskådare. Bakom denna framgång ligger givetvis mängder av arbete. Bland dem som dragit det tyngsta lasset skall nämnas projektledaren Antero Ijäs, en arbetsmyra som fanns till hands överallt, samt Kenneth Holmgren och Dennis Holmberg som i mer än två års tid

samlat mineral i gruvan, mineral som nu fanns till salu. Parhästarna Kenneth och Dennis var även de som fixade att det kom upp ett lass med mineral från gruvan. Ett hjärtligt tack till dessa tre och till alla andra som arbetat med mässan. Mässan pågick under tiden 7-13 augusti och var förlagd till sporthallen i centrum av Malmberget. Nu ser vi med spänning fram mot nästa mässa i Malmberget som är planerad till år 2003. Kanske vi då även vågar hoppas att fler utställare infinner sig..